

УЗБЕКИСТОН КУЙЛАГАЙ

Aqsochiem va san'bat

Хамид ФУЛОМ,

Ўзбекистон ССР халиқ ёзувчиси.

Чаршори-80

ХОРАЗМ ШЕЪРЛАРИ

Шу гўзлар наврӯз айёмида Хоразм воҳасига да Мунис Хоразмий, Оғаҳий, Аваз ва Курбон сафар килдик. Улкан аллома — оташин халик-шоир ёдгорниклари очилди. Корхоналар, колпарэр шоир ёа маърифатларор олим Мунис қозлар, мактаблар, билим юртларида мушошибар. Хоразмий тавалудининг 200 йиллигига Багишланган адабёт бахрида катнашдик. Урганича Педагогика институти биноси олдидаги Шоирлар янги шеърларни нозик дидли газетхонлар ўхумиёнинде Мунис бости, Хивада — Ичон қалъа-га ҳавола этаман.

МУАЛИФ.

Оғаҳий дарахти

Яна кўклиам келиб, қадим Қиёта бир топ оқ тути мимкин курт чиқарди. Бу бир мўйизизадир чинадан ҳадта: Чечаклар тунд, чайр пустлоқин ёрди. Ҳиндистон томондан келган майналар Хоразм элни бергандай салом, Оқ тут атрофида чир-чир айланар, Чуғулаши — ал-жабр тилида калом. Қушлар навосини тингларкан вазмин, Тут шоҳи кўнди кун яшориб бора, Ҳифзи кўйлагандай Оғаҳий назимин, Кўйдан кўлф ургандай ошик кўнгулупар. Бу тут кўчанини, деянилар, бир тонг Оғаҳий ўтиказган, пайванд ҳам қўлган, Мевасини тотган.

Ушандан бўйн
Бу — Оғаҳий тут бўйлик танилган.

ЛАЗГИ

Бир баҳт ҳабл кўринди,
Янги ҳилот кўринди,
Лола мисол кўринди,
Кўк ичра ол кўринди,
Оқ юзда ҳол кўринди,
Бир ойжаком кўринди.

Чирмандолар даранглаб,
Худай довул варарнглаб,
Гўзл боси саранглаб,
Ҳақенс этиб аланглаб,
Бир күш мисол кўринди,
Мисли шамол кўринди.

Бу садна унга майдон,
Е алхазар, бу жавлон
Кўзларни этиб ҳақрон,
Гавхар исмли ишон —
Шоҳи рўмол кўринди.
Зал гунгул пол кўринди.

Гоҳ кун каби учарди,
Гоҳ этиш юд қўчарди,
Гоҳ кунос қўчарди,
Бошдан нелар исчарди!
Чашми энол кўринди,
Лаззатда бол кўринди.

Рақс гулшани очилди,
Завъ дурлар сочинди,
Дилда севинч тошириди,
Ахлини у кочирди,
Соҳибларни кўринди,
Чоллик малол кўринди.

Санъатда соз лазги,
Бир ишша, ноз лазги,
Оҳ, нега от лазги!
Янги ҳилот кўринди,
Оқ юзда ҳол кўринди...

Мунис ғазалига

МУХАММАС

Сизга айлай дардими, эй дўстлар, изхорлар,
Билиматларан, бу қадар завқни кезуб гулзорлар,
Бу қадар иор кўрамдим, кўрсан-да гулгум норлар,
Кўнглумга бир гул галимдин сончилубор хорлар,
Оҳим, ҳар хордни жонимидадор озорлар.

Бир кўшҳим, тобга оптаг лаҳза-лаҳза оташи,
Унга мен бир он бўқодмай, ортадир қалбим гаши,
Бир нефас қўллайди парво, бир нафас йўғ смайаш,
Ахлини кўнглумни Маннун жиллаб Лайловиша,
Ким асми гамзасидурлар пари руҳкорлар.

Конга тўлғузди дилимни бошида ол дурраси,
Кўрмаган бундай зулмиң ҳеч қачон ер курраси,
Бедисобидир отгани маҳр тошларининг кирраси,
Турға амреки дин нақдни ослурда турраси,
Урганчлар андин ўтириши ишни текрорлар.

Бир қарашда масти бўлдим, шунчалар кучли фараҳ,
Фойда йўқ, сир тутмогимди, то ҳамон кайфи тараҳ,
Шунчалар доно бошим аклини ўқотди, ваҳ-ваҳ!
Гардиши ҷашнишадур кайфияти даври қадаҳ,
Мен билибдурманки, билмаслар ани ҳушёрлар.

Хеч қулоқ солмас бәёни ишк этсан тор ила,
Кильматай парво эшикни қўқанимда зор ила,
Ўлдирар бир кун, Ҳамид, ул лолаюз озор ила,
Мунис, ағер, гар ҳамсубҳат ўлса ёр ила,
Бўлма маҳзун, ҳамдами гул бўлгусидир хорлар.

Бир замон жўжилар босиб кирган ер,
Хоразм минг оти тугрик Ҳазораси,
Тўклилар остида эзилган тахир
Энди бое бўлади!

бизга оте касб:

Ариклар қазимоқ, дарахтлар эмиқоқ,
Саҳролар ўрнида яратмоқ бўстон,
Ҳаёт урганинг ўмид-ла тикноқ —
Сендан бизга мерос, эй бобо дәққон!

Ўзбек, қорақалпоқ, туркманилар нахри,
Тўлмўйин энди поёниш денинг.
Бу ерда ѹзсанглар Дружба шахри,
Янги авлод билан тарьиғда тенгисиз.

Ана оқсоқоллар — тикбўй, гозўмов,
Ҳар бирни қўлида бир кўчтуб тутни.
Ингит, қизлар яшар кипканин олов,
Шу чўл шамолини ютиб бўй етган.

КОВУН

Хоразм, Апрелнинг охири,
Оллалар низомини гуллабан.

Бу ерлар қадимдан ўрғи, оғри,
Иккига тошларини гуллабан.

Тўхтадик катта нўй бўйида,

Үнгда ҳам, сўлда ҳам

далолар.

Қизлардай дугона тўйнда

Қизлита асанган пополар.

Бир деҳон интизор

кутарди,

Қўлида бир даста ол гул.

Саломга қўлини кўтари

Кук тўн, сур қалпакда

ешули.

Тўхтадик. Саломдан кейин

чол

Янгилини шийпонга бошлади.

Дастурхон бўди-да у дарсол,

Қовунин тилимлаб ташлади.

Ажбо, апрелнинг охири,

Оллалар низомини гуллабан.

Экишга тап тайёр чўн ери,

Саломга узоқон ғурланан.

Шу оид узилган қўсумни

Ахир, ишт-йтга орада!

У босгач чарчугу ховруни,

Деҳондан меш аста сўредим:

— Ешули, кўп яхим

санъаблизи

Ертёла, ё кудуқ сидда!

Ҳар қатай, жуда ҳам

Боллабис!

Чоҳ сокин кўплини бодди-да:

— Ош бўлсан, олингиз,

моҳомониён!

Деа боз қўвинга қистади.

Қовунки, энг тоза гул,

район

Димоқри урлар испар...

Қовуннинг ургани товока

Солди-да, ўрндан қўзголди.

Жўнгилар тортилган кир ёқса

Кетмонин кўтариб йўл одди.

Ургани аввалин эди у,

Кузати турардик кошада.

Турардик деҳонга рўбарў:

Не ўлар кечади бошидан!

Боболар қондирған айнана

Үнга рўх берарми ва

ишиончи!

Бу — меҳнат, бу — мангу

тантана.

Наслдан наслга бу қувони.

Декон пок ургани

ташлаши

Авайлаб каваклар кезлайди,

Жазм этиб у ҳаёт бошлана!

Наслни наслга уйайди.

Бунда бир фалсафа бор

чиндан.

Кашф этиб яшарни

қонуни,

Ундишар ўшупли заминдан

Қадимий Хоразм қовунини.

Г У Ж Й М

Меҳнат саймилига биз ҳам улгурдик,

Разм солиб деҳонлар ишига бир зум,

Нозига ниҳол билан майдонга кирдик,

Ниятиз улуг уқадик.

Бир замон жўжилар босиб кирган ер,

Хоразм минг оти тугрик Ҳазораси,

Тўклилар остида эзилган тахир

Энди бое бўлади!

бизга оте касб:

Ариклар қазимоқ, дарахтлар эмиқоқ,
Саҳролар ўрнида яратмоқ бўстон,
Ҳаёт урганинг ўмид-ла тикноқ —
Сендан бизга мерос, эй бобо дәққон!

Ўзбек, қорақалпоқ, туркманилар нахри,
Тўлмўйин энди поёниш денинг.

Бу ерда ѹзсанглар Дружба шахри,
Янги авлод билан тарьиғда тенгисиз.

Ана оқсоқоллар — тикбўй, гозўмов,
Ҳар бирни қўлида бир кўчтуб тутни.

Ингит, қизлар яшар кипканин олов,
Шу чўл шамолини ютиб бўй етган.

Янги ҳилот кўринди, —

Бир замон жўжилар босиб кирган ер,

Хоразм минг оти тугрик Ҳазораси,

Тўклилар остида эзилган тахир

Энди бое бўлади!

бизга оте касб:

Ариклар қазимоқ, дарахтлар эмиқоқ,
Саҳролар ўрнида яратмоқ бўстон,
Ҳаёт урганинг ўмид-ла тикноқ —
Сендан бизга мерос, эй бобо дәққон!

Ўзбек, қорақалпоқ, туркманилар нахри,
Тўлмўйин энди поёниш денинг.

Бу ерда ѹзсанглар Дружба шахри,
Янги авлод билан тарьиғда тенгисиз.

Ана оқсоқоллар — тикбўй, гозўмов,
Ҳар бирни қўлида бир к

